

ORIGINAL ARTICLE

Received:2015/07/22

Accepted:2015/09/14

Health Education Needs of Iran- Bafgh Iron Ore Companies' Workers in 2014

Seyed Saeid Mazloomi Mahmoodabad (Ph.D.)¹, Tayebeh Askari (M.Sc.)², Mohammad Ali Morrowatisharifabad (Ph.D.)³

1.Professor,Social Science Research Center of Health, School of Public Health, Shahid Sadoughi University of Medical Science, Yazd, Iran.

2.Corresponding Author: M.Sc. ,Student in Health Education, Campus International, School of Public Health, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran. Email:AS_tayeb545@yahoo.com Tel: 0913255181

3.Professor, Elderly Health Research Center, School of Public Health, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran.

Abstract

Introduction: This era is the age of planning and planning is especially important for people's educational needs. The purpose of this study was to check out the training needs, prioritize needs and design a lesson education plan based on the health education needs of central Iron ore company workers' priorities

Method:In this qualitative study the FGD technique (group discussion) was used by 12health professionals and 46 Iron ore workers. The obtained data were collected using the matrix table and the nominal group; then, the information was analyzed using content analysis method and the needs were prioritized.

Results: The needs and problems felt by professionals and workers were different. In total conceptual codes, 93 codes were included in five main themes. From the health professionals' point of view the most important need of the workforce was occupational disease, while it was mental health from the workers' point of view.

Conclusion: Physicians seem to consider the psychological dimension less because in their major the physical aspect of health is attended more, and the existing health curriculum do not meet the educational needs of workers in relation to health issues . Therefore, educational content should be designed and implemented in accordance with the health needs of the workers.

Keywords: Needs assessment, Health education, Workers, Group discussion

Conflict of interest: The authors declared that there is no Conflict interests.

This Paper Should be Cited as:

Seyed Saeid Mazloomi Mahmoodabad,Tayebeh Askari, Mohammad Ali Morrowatisharifabad .Health Education Needs of Iran- Bafgh Iron Ore Companies' Workers in 2014. J Tolooebhdasht .2017; 16(4):16-36. [Persian]

بررسی نیازهای آموزش بهداشت کارگران شرکت سنگ آهن مرکزی ایران - بافق در سال

۱۳۹۳

نویسندگان: سید سعید مظلومی محمود آباد^۱، طیبه عسکری^۲، محمد علی مروتی شریفی آباد^۳

۱. استاد مرکز تحقیقات علوم اجتماعی مؤثر بر سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران

۲. نویسنده مسئول: دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش بهداشت، پردیس بین الملل یزد دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران. تلفن تماس: ۰۹۱۳۲۵۵۵۱۸۱ Email: AS_tayeb545@yahoo.com

۳. استاد مرکز تحقیقات سلامت سالمندی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران

چکیده

مقدمه: عصر ما عصر برنامه ریزی است برنامه ریزی به خصوص در مورد نیازهای آموزشی مردم از اهمیت خاصی برخوردار است هدف این مطالعه بررسی نیازهای آموزشی کارگران شرکت سنگ آهن مرکزی بافق و اولویت بندی نیازها و تدوین طرح درس آموزشی براساس اولویتها می باشد

روش بررسی: این پژوهش یک مطالعه کیفی با استفاده از تکنیک FGD (بحث گروهی) و با حضور ۱۲ نفر از متخصصین حوزه سلامت و ۴۶ نفر از کارگران شرکت سنگ آهن صورت گرفت داده های به دست آمده براساس روش تحلیل محتوا مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. پس از جمع آوری پاسخ ها با استفاده از جدول ماتریکس و گروه اسمی، نیازها اولویت بندی گردید.

یافته ها: نیازها و مشکلات احساس شده توسط متخصصین و کارگران با یکدیگر متفاوت بود در کل کد های مفهومی ۹۳ کد در ۵ درونمایه اصلی قرار گرفت از نظر متخصصین بهداشتی؛ بیشترین مسئله مورد نیاز کارگران بعد بیماریهای شغلی در حالیکه از نظر کارگران، سلامت روان بود.

نتیجه گیری: به نظر می رسد متخصصین به دلیل توجه به جنبه جسمانی سلامت، بعد روانی را کمتر مد نظر قرار دادند و برنامه آموزشی موجود، برآورنده نیازهای آموزشی کارگران در ارتباط با مسائل بهداشتی نیست. بنابراین بایستی محتوای آموزشی متناسب با نیازهای بهداشتی کارگران طراحی و اجرا شود.

واژه های کلیدی: نیازسنجی، آموزش بهداشت، کارگران، بحث گروهی

این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد آموزش بهداشت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد می باشد.

طلوع بهداشت

دو ماهنامه علمی پژوهشی

دانشکده بهداشت یزد

سال شانزدهم

شماره: چهارم

مهر و آبان ۱۳۹۶

شماره مسلسل: ۶۴

تاریخ وصول: ۱۳۹۴/۰۴/۳۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۰۶/۲۳

مقدمه

پیشنهادی کافمن است به نظر کافمن نیاز به موقعیتی گفته می شود که در آن وضعیت موجود یا حاضر با وضعیت مطلوب فاصله داشته باشد در هر موقعیتی فرضی، وظیفه گروه نیازسنجی آن است که وضعیت مطلوب را از طرق مختلف ترسیم نماید و سپس با بررسی عملکرد وضعیت جاری نسبت به مقایسه آن با وضعیت مطلوب اقدام نماید فاصله یا شکاف موجود را به عنوان نیازها مد نظر قرار دهد (۴).

برتن و مرتن براین باورند که نیازسنجی به طور کلی عبارت است از فرایندی نظامدار برای تعیین اهداف، شناسایی فاصله بین وضع موجود و هدف ها و نهایتاً تعیین اولویتهای برای عمل است. نیازسنجی روشی است که آن نیازها یا به عبارت دیگر مسایل و مشکلات آموزشی مردم را به طور واقعی از نزدیک بررسی و شناسایی می کنیم. نیازسنجی آموزشی وسیله است که به طور رسمی، فاصله بین دستاوردها به محصولات کنونی و نتایج دلخواه و مطلوب را بررسی و آنها را براساس اولویت ها دسته بندی می کنند و مهم ترین آنها را برای اجرا در یک برنامه جدید آموزشی یا مدیریتی انتخاب می نماید (۵).

در مطالعه ملک افضلی که به اولویت بندی نظام سلامت بر پایه نیازسنجی پرداخته است مشخص شد که حوادث و سوانح از بالاترین فراوانی برخوردار است و بعد از آن بهداشت محیط، آب و غذا قرار دارند (۸).

بسیاری از افراد بیش از یک سوم زندگی پس از بلوغ خود را در محیط کار می گذرانند در این زمان با انواع مخاطرات شغلی روبرو هستند در این میان سلامت جامعه

ما بیشتر عادت کرده ایم که بدون شناخت کافی از نیازها و مشکلات مردم برنامه هایی را برای آنان تدارک ببینیم و در اجرای برنامه ها نیز به شکل دستوری و آمرانه و پدر مابانه عمل کنیم در نتیجه برنامه ها موفقیت مورد انتظار را نخواهد داشت (۱).

به منظور انتخاب مناسب ترین و بهترین روش برای تعیین مشکلات مهم و اولویتهای جامعه باید اطلاعات کامل، دقیق و صحیح در زمینه نیازها و امکانات جامعه مورد بررسی در اختیار داشت البته این اطلاعات یا وجود ندارند یا ناکافی هستند یا قابل اطمینان نمی باشند در نتیجه بر مبنای فرض و نتیجه گیری هایی غیر قابل توجیه تصمیماتی گرفته می شود نتایج حاصل از چنین تصمیم گیریهای، انتخاب سیاستهای نامناسب خواهد بود که عواقب آن مدتی بعد از پیاده کردن آشکار خواهد شد (۲).

در واقع فرایند جمع آوری اطلاعات در مورد جامعه، شناسایی مشکلات آن و تعیین اولویت نیازهای افراد جامعه می باشد که تمامی جنبه ها را در بر می گیرد (۳).

برخلاف کاربرد وسیع واژه نیاز برای توجیه ضرورت و اهمیت بسیاری از برنامه های آموزشی، برداشت واحدی از آن در دسترس نیست به عبارت دیگر درک مفهوم نیاز تا حدود زیادی بستگی به برداشت مادر خصوص نیازها و اینکه آن را در چه جامعه ای یا حوزه ای مورد بررسی قرار می دهیم دارد. متداولترین تعریف از نیاز، تعریف

بهداشت کارگران با استفاده از تجارب خود کارگران و متخصصین سلامت می باشد.

روش بررسی

این پژوهش یک مطالعه کیفی با استفاده از تکنیک FGD صورت گرفت و سپس متن مصاحبه ها تحلیل محتوا گردید جهت تشکیل جلسات با دو گروه از کارگران و متخصصین شروع شد تعدادها به حد اشباع برسند تعداد بحث ها از قبل پیش بینی نشده وابسته به اشباع اطلاعاتی بود یعنی زمانی که احساس شود اطلاعات بیشتری از مصاحبه ها حاصل نمی شود مصاحبه جدید صورت نگرفت (۱۱).

در این تحقیق از بحث گروهی و تحت رهبری فرد معین در شرایط غیر رسمی انجام شد در مورد نیازهای بهداشتی از دیدگاه متخصصان نیز جلسه بحث گروهی با حضور ۱۲ نفر از متخصصین حوزه سلامت در زمینه تغذیه؛ بهداشت روان؛ حوادث و فوریتهای، مبارزه با بیماریها، دندانپزشکی و پزشکی برگزار گردید کل بحث توسط دستگاه ضبط صوت ضبط و محقق بحث را تبدیل به متون کتبی نمود کلمات، جملات به عنوان واحدهای معنایی در نظر گرفته شد.

واحدهای معنایی مجموعه ای از کلمات و جملات که از نظر محتوایی با یکدیگر مرتبط باشند سپس توسط کد نامگذاری گردید در نهایت با مقایسه طبقات با یکدیگر و تأمل دقیق و عمیق بر روی آن و اولویت بندی آن از طریق جدول ماتریکس درون مایه مطالعه مشخص گردید.

کارگری یک کشور به ویژه کشوری که مبنای آن متکی به صنعت می باشد از اهمیت ویژه ای برخوردار است شرایط خاص معادن از لحاظ وضعیت محیطی و کاری باعث شده که کارگران این بخش یکی از آسیب پذیرترین کارکنان در بخش به صنعت و معدن باشد (۹).

مطالعات نشان می دهد طول عمر کارگران معدن به طور معنی داری کوتاه تر از سایر افراد است وجود مشکلات جسمی و روحی روانی ناشی از کار در معدن از جمله برونشیت، پنموکونیوز، تنش های عاطفی و سایر مشکلات جسمانی و روانی باعث کاهش انرژی ذخیره شده در کارگران و بالطبع کاهش عملکرد آنان و عدم توانایی آنان در استفاده بهینه از این انرژی در محیط کاری می گردد در یک مطالعه در چین امید به زندگی کارگران معدن زیر زمینی که در ۱۵ سالگی کار خود را شروع کرده اند ۴۹/۲۳ سال بدست آمده است (۹).

در مطالعه دیگر که بر روی کارگران معدن سرب و روی صورت گرفت، نشان داد ۲۵/۸ درصد از سلامت عمومی خوبی برخوردار نیستند ۲۸/۹ درصد از نظر اضطراب ۴۳/۶ درصد از نظر اختلال در کارکرد اجتماعی و ۷/۵ درصد از نظر افسردگی وضعیت مناسبی نداشتند (۱۰).

علیرغم اینکه مطالعات زیادی در زمینه بیماریها و مشکلات کارگران در کشور انجام شده است ولی تاکنون مطالعه جامعی در زمینه نیازهای آموزش بهداشت کارگران خصوصا در بخش معدن انجام نشده است بنابراین هدف از این مطالعه بررسی نیازهای آموزش

جهت مقایسه نیازهای متخصصین بهداشتی و کارگران از رتبه های به دست آمده از جدول ماتریکس و گروه اسمی استفاده شد در پایان جهت تدوین برنامه آموزشی جلسه اولویت بندی نیازها با حضور متخصصین و با در نظر گرفتن خواست کارگران برگزار گردید که جهت ۵ نیاز اصلی؛ برنامه آموزشی تدوین گردید.

در طول مطالعه برای اطمینان از دقت و استحکام داده ها از روشهای ایجاد اعتبار و درگیری طولانی مدت محقق با موضوع استفاده شد بازنگری توسط ناظرین نیز انجام گردید به این صورت که برخی از متتهای مصاحبه به همراه کدهای استخراجی و طبقات به دست آمده برای چند ناظر فرستاده تا جریان تجزیه و تحلیل را بررسی و درباره صحت کدگذاری اعلام نظر نمایند.

به منظور افزایش اعتبار و مقبولیت داده ها از تحلیل همزمان داده ها، تنوع نمونه ها، رسیدگی و مشاهده مداوم، توصیف دقیق و بازنگری توسط ناظرین استفاده شد.

یافته ها

نتایج این پژوهش از مجموع ۸ جلسه مصاحبه صورت گرفته می باشد در مجموع حدود ۹۳ کد مفهومی در ۵ دسته اصلی بیماریهای شغلی ناشی از کار، حوادث و سوانح، بهداشت روان، بهداشت تغذیه، بهداشت دندان قرار گرفت. تجارب متخصصین حوزه سلامت در مورد نیازهای بهداشتی کارگران پنج درونمایه اصلی از متن استخراج شد که عبارتند:

از نیازها در حیطه بیماریهای شغلی ناشی از کار، حوادث و سوانح، بهداشت روان، عادات و رفتارهای تغذیه ای،

در مجموع ۱۲ نفر از متخصصین بهداشتی در جلسات بحث های گروهی که در مراکز بهداشتی درمانی و درمانگاه آهنشهر تحت پوشش سنگ آهن انجام شد، شرکت نمودند. بحث های گروهی در دو جلسه و هر کدام به مدت یکساعت انجام شد.

داده های به دست آمده براساس روش تحلیل محتوای مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در تحلیل محتوا؛ هدف طبقه بندی اطلاعات به دست آمده از نسخ مصاحبه ها؛ پروتکل های مشاهدات؛ و داده های به دست آمده از نوارهای ویدئو و غیره است.

در گروه دوم، جلسات بحث گروهی با حضور کارگران شرکت سنگ آهن از قسمتهای مختلف (جوشکاری، حفاری، راننده ماشین های سنگین، خدمات، اپراتور، ...) انجام شد که نمونه گیری به صورت تصادفی از کارگران مراجعه کننده به درمانگاه آهنشهر، مرکز بهداشتی درمانی شماره سه انتخاب شدند در مجموع ۴۶ نفر از کارگران در جلسات بحث های گروهی که در مراکز بهداشتی درمانی و درمانگاه آهنشهر تحت پوشش سنگ آهن انجام شد، شرکت نمودند. بحث های گروهی در شش جلسه و هر کدام به مدت ۳۰ دقیقه انجام شد.

پس از جمع آوری پاسخ ها در مورد نیازهای آموزش بهداشت و تجزیه و تحلیل آنها، پاسخ هایی که مفهوم یکسانی دارند در یک عنوان جاسازی گردید (۱۱).

در مرحله دوم با استفاده از جدول ماتریکس و گروه اسمی نیازها اولویت بندی شد.

بررسی نشان می دهد که در اغلب موارد عامل اصلی بروز حوادث و بیماری شغلی رفتار غیر ایمن کارگر می باشد که از این میان به کار نبردن و یا به کارگیری نادرست وسایل حفاظت فردی بیشترین سهم خود را به خود اختصاص داده است. یکی از کارشناسان در این زمینه بیان نمود: "با توجه به اهمیت موضوع بیماریهای شغلی، برخی از کارگران نگرش مثبتی در زمینه استفاده از وسایل حفاظت فردی ندارند و خود را در معرض خطرات مربوط به عوامل زیان آور محیط قرار می دهند."

برخی از متخصصین معتقد بودند چون کارگر شناختی نسبت به سرطانها و عوامل به وجود آورنده آن ندارد از وسایل حفاظتی استفاده نمی کند پزشک حاضر در این زمینه گفت: "کارگر معدن به دلیل مواجهه با سیلیس و همچنین کارگرانی که مواجهه طولانی مدت در آفتاب دارند ریسک افزایش بروز سرطان در آنها بیشتر است کارگر به دلیل ندانستن شناخت نسبت به سرطانهای شایع، حفاظت فردی را جدی نمی گیرد در نتیجه احتمال بروز سرطان در وی افزایش می یابد."

متخصصین در مصاحبه های خود به این نکته اشاره کردند: "کارگران بخش های مختلف با یکسری از عوامل زیان آور از جمله سروصدا، ارتعاش، استرس گرمایی و سرمای روبرو هستند که این عوامل علاوه بر تاثیر گذاری روحی و جسمی بر کارگران باعث کاهش بازدهی در کارگران می شه."

از جمله مواردی که متخصصین به آن اشاره داشتند مربوط به ارگونومی است. کارگر معدن با محیطی روبروست که

بهداشت دهان و دندان در مجموع در درونمایه اصلی بیماری شغلی ناشی از کار ۱۴ درونمایه فرعی مشخص گردید عبارتند از: شناخت اهمیت بیماری های شغلی در کارگران، تغییر نگرش کارگران در زمینه استفاده از وسایل حفاظت فردی، آموزش در زمینه آشنایی با عوامل زیان آور محیط کار و راههای مقابله با آن، ایجاد باور در زمینه نقش وسایل محافظت فردی در برابر سرطانها، آگاهی در مورد عواقب عدم استفاده از وسایل حفاظت فردی، کسب مهارت در مورد انجام وضعیتهای صحیح ارگونومی (از جمله بلند کردن اجسام، آشنایی با MSDS (برچسب گذارموادشیمیایی)، آشنایی با انواع وسایل حفاظت فردی و کارایی آن، آگاهی از تاثیر سروصدا بر بدن از لحاظ جسمی و روحی، تغییر نگرش و عملکرد در مورد توصیه پزشک، شناخت در زمینه دلایل افت شنوایی و شناخت زودرس آن، سرطانهای شایع در کارگران معدن و راههای پیشگیری از آن، آگاهی در زمینه علل توزیع مواد شوینده و استفاده از آن در محیط کار، شناخت عوامل موثر در ایجاد بیماریهای قلبی و عروقی و راههای پیشگیری از آن.

مهمترین خصوصیات درونمایه اصلی از دیدگاه متخصصین بهداشتی:

الف: نیازها درحیطه بیماریهای شغلی ناشی از کار: درطی مصاحبه ها؛ متخصصین به ضرورت شناخت و اهمیت بیماریهای شغلی در کارگران اشاره داشتند به طوری که یکی از کارشناسان بیان داشت: "من نمی توانم بگویم در مورد اهمیت موضوع بیماریهای شغلی مطلبی گفته نشده ولی آنچه که مسلمه عدم آگاهی کارگران باعث بروز ایجاد بیماری های شغلی می شه."

از مواد شوینده در محیط کار در واقع محافظت او در برابر مواد مضره"

ب: نیازها در حیطه حوادث و سوانح

در مورد درونمایه اصلی حوادث و سوانح ۱۴ درونمایه فرعی عبارتند از:

کسب مهارت در زمینه برخورد با فرد حادثه دیده، کسب مهارت چگونگی کار با دستگاه جهت کارگران جدید ورود، آموزش در زمینه چگونگی برخورد با قطع عضو، شناخت حوادث شغلی و عوامل موثر در بروز آن، آشنایی با خطرات احتمالی مربوط به بی دقتی، خستگی ناشی از کار، تغییر نگرش در مورد رعایت نکات ایمنی، نیاز به توانمندسازی کارگران در زمینه انجام کمک های اولیه امداد و نجات، آگاهی در زمینه برخورد با موارد اورژانسی، آگاهی در زمینه خطرات انجام ماساژ قلبی به صورت نادرست و نابجا، شناخت عواقب شیفت به صورت تنهائی در مورد کارگران بیمار، توانمندسازی کارگران جهت استفاده از کپسول اطفاء حریق، آگاهی در زمینه شماره های ضروری معدن، آموزش در زمینه خود امدادگری و دیگر امدادگری، شناخت در مورد اهمیت شبه حوادث ها و گزارش آن بروز حوادث در بین کارگران به دلیل شرایط شغلی در معدن اتفاق می افتد که از این میان مهارت برخورد با فرد حادثه دیده می تواند به کارگران کمک زیادی نماید به طوریکه یکی از کارشناسان عنوان داشت: "با توجه به این که کارگران معدن در معرض خطر انواع حوادث ناشی از .

بایستی اصول اولیه ارگونومی را رعایت نماید در غیر این صورت سلامتی خودش را به خطر می اندازد. به طوریکه یکی از کارشناسان عنوان می دارد: "در کارگران معدن با توجه به نوع شغل، نیاز به آموزش وضعیتهای صحیح ارگونومی دارند کارگران به علت نداشتن شناخت و مهارت کافی در این زمینه، دچار اختلالات اسکلتی و عضلانی می گردد کارگر نمی دونه که رعایت یک نکته از جمله بلند کردن صحیح اجسام، نحوه نشستن، ایستادن باعث پیشگیری از بروز بیماریهای اسکلتی می شه، مشاهده شده کارگر فقط به خاطر نشان دادن زور خود و اینکه ثابت کنه قویه در وضعیت نادرست اجسام را جابجا کرده و توجهی به توصیه ها نیز نداره".

پزشکان حاضر در این جلسه مشکل بیماریهای شغلی در کارگران را عدم توجه به توصیه های پزشکی دانستند یکی از پزشکان به آن اشاره داشت: "در موقع معاینات ادواری توصیه می شه ولی کارگران توجهی به توصیه پزشک ندارند و آن را به کار نمی بندند خودشان را تافته جدا بافته می دونند و میگه مشکلی برای ما پیش نمی آد"

عدم استفاده از مواد شوینده در محیط کار توسط کارگران از جمله مواردی است که یکی از کارشناسان به آن پرداخت:

" پرسنل ماهیانه سهمیه مواد شوینده می گیرند تادر محیط کار قبل از غذا، بعد از اتمام کار... استفاده کنندولی کارگر میاد به دلیل عدم اطلاع از علل توزیع، مواد شوینده را به خانه می بره و یا می فروشه و در محیط کار از خاک نجاری و... استفاده می کنه کارگر نمی داند که استفاده

لازم جهت جلوگیری از این وضعیت می تواند تاثیر زیادی در کارگر داشته و از بروز حادثه پیشگیری کند."

پ: نیازها در حیطه بهداشت روان

در مجموع در درونمایه اصلی بهداشت روان ۱۷ درونمایه فرعی مشخص شده عبارتند از:

نیاز به آگاهی در زمینه استرس شغلی و راههای مقابله با آن، نیاز به آگاهی در زمینه دلایل ایجاد فشارهای عصبی ناشی از کار و راههای مقابله با آن، آموزش در مورد مهارت انجام ریلکسشن جهت مقابله با استرس های شغلی، برنامه آموزشی صحیح و دقیق نسبت به مضرات مواد مخدر و دخانیات در سلامتی، آموزش در زمینه شناخت مواد مخدر و چگونگی گرفتار شدن، شناخت مهارتهای ترک اعتیاد جهت کارگران معتاد در زمینه عوامل موثر بر ایجاد اعتیاد و انواع مواد اعتیاد آور، شناخت سیگار و تاثیر آن بر روی ریه و اصلاح باور غلط، تغییر نگرش در مورد استفاده از قلیان، آموزش در زمینه مهارت فرزند پروری، آموزش در زمینه رفتار با همسر و دیگران، توانمند سازی کارگران در زمینه مهارتهای ارتباط با همکار؛ زیردست و مدیران، آموزش مهارت کنترل خشم، آموزش در زمینه پیشگیری و درمان اختلالات خواب به دلیل شیفت کاری شبانه، آموزش در زمینه عوامل موثر در ایجاد افسردگی و چگونگی ارزیابی توسط خود در زمینه افسردگی، آگاهی در زمینه سردردهای عصبی و دردهای جسمی که ریشه در روان دارد، نیاز به ایجاد احساس مسئولیت در قبال وظایف خود استرس های شغلی از جمله مواردی است که در معدن

عوامل فیزیکی، شیمیایی، مکانیکی، بیولوژیکی هستند بنابراین آموزش و کسب مهارت در زمینه برخورد با فرد حادثه دیده مهمه، حتی کمی مهارت داشتن در برخورد می تواند تاثیر زیادی در وضعیت فرد حادثه دیده داشته باشد لازمه کارگران معدن این مهارت را داشته و به کار ببرند."

عدم آشنایی کار با دستگاه از جمله موارد دیگری است که باعث بروز حادثه در کارگران معدن می گردد یکی از کارشناسان بیان داشت: "متأسفانه برخی از حوادث اتفاق افتاده در معدن از جمله قطع دست کارگر سرانجام فوت شخص؛ به دلیل عدم آشنایی کارگر با دستگاه بوده و با توجه به نداشتن مهارت و جدید الورد بودن فرد دچار حادثه شده که می توانست این اتفاق نیفته بنابراین مهمترین نیاز کارگر در بدو ورود به کار جدید آشنایی چگونگی کار با دستگاه است تا از بروز این حوادث جلوگیری بشه."

خستگی ناشی از کار و در برخی از مواقع بی دقتی در کار باعث بروز حوادثه جبران ناپذیری می گردد به طوری که خستگی ناشی از کار و رها کردن ماشین در سرازیری از جمله مواردی بود که باعث فوت کارگر دیگر شد یکی از کارشناسان در این مورد بیان نمود.

"متأسفانه برخی از کارگران یا به دلیل بی دقتی، یا به دلیل خستگی ناشی از کار و یا اینکه فکر می کنه اتفاقی نمی افته و به عواقب آن فکر نمی کنه باعث بروز حادثه میشه در این مورد آشنایی با خطرات احتمالی مربوط به بی دقتی و خستگی ناشی از کار و همچنین ارائه راهکارهای

در این درونمایه ۷ درونمایه فرعی شناسایی شد که عبارتند از:

نیاز به شناخت استانداردها، نیاز به شناخت تفاوت بین مواد غذایی آسیب زا مواد غذایی سالم، نیاز به شناخت عادات غذایی غلط و اصلاح آن، نیاز به آگاهی در زمینه نحوه تغذیه در کارگران بیمار، نیاز به شناخت علل توزیع شیر در بین کارگران و ترغیب به استفاده از شیر، نیاز آگاهی در زمینه عوارض مصرف نمک و اصلاح باور غلط، نیاز به آگاهی در زمینه مصرف چربی و مضرات آن.

متأسفانه بسیاری از کارگران معیار غذایی سالم را نمی دانند یا نسبت به آن بی تفاوت هستند یکی از پزشکان بیان کرد "کارگر نمی داند در موقع خرید باید به تاریخ انقضاء و تولید، پروانه ساخت توجه کند فقط خرید میکنه وقتی به او گفته میشه نگاه کنه تاریخ مصرفش نگذشته باشه می گه نه وقتش را دارم نه حالش، کارگر نگاه کردن به تاریخ انقضاء و ساخت را که به سلامتی بر می گرده وقت گیر می داند ولی نگاه کردن به موبایلش و بازی آن را که نفعی ندارد وقت گیر نمی دونه ما وقتی با بچه به خرید می ریم به او نیز آموزش بدیم که حتما به تاریخ انقضاء و ساخت توجه کند بنابراین لازم است معیارها را برای او بیان یسه".

ث: نیازها در حیطه بهداشت و دندان:

در این درونمایه ۵ درونمایه فرعی مشخص گردید عبارتند از: نیاز به آموزش در زمینه نحوه مسواک زدن و انتخاب مسواک، نیاز به نحوه استفاده از نخ دندان، نیاز به شناخت مواد پوسیدگی زا در محیط کار و زندگی، نیاز

با آن مواجه هستیم به طوری که متخصصین استرس شغلی ناشی از کار را از عوامل به وجود آورنده افزایش فشارخون می دانند یکی از پزشکان در این خصوص بیان داشت: "استرس شغلی در برخی از قسمتهای معدن وجود داره این استرس باعث افزایش فشارخون فرد میشه شناخت کارگر نسبت به استرس شغلی محیط کار خود باعث می شه حتی المقدور نسبت به کنترل فشارخون اقدام کنه و فشارخون در مراحل ابتدایی شناسایی و کارگر در اثر افزایش فشارخون و عدم آگاهی از آن دچار سکنه نشه کارگر فکر می کنه که استرس تاثیری روی بدن او نمی گذاره و در نتیجه خیلی بی تفاوت برخورد می کنه ولی نمی داند که این استرس منجر به فشارخون و در نتیجه سکنه قلبی و مرگ او میشه".

از جمله مواردی که متخصصین در درونمایه اصلی بهداشت روان بر آن تاکید داشتند و آن را به عنوان یکی از نیازهای اساسی کارگران بیان نمودند مهارت های ارتباط با دیگران است به طوریکه یکی از پزشکان بیان داشت:

"کارگر نمی دونه چه جور باید با همسر و دیگران برخورد کنه و یک برخورد قلدر مابانه داره و بهش می گویم خیلی بد برخورد می کنی می گوید من مردهستم باید اینجوری باشم و گرنه ابهت من زیر سوال می ره و کارگر نمی داند که مرد بودن به نشان دادن رفتار قلدر مابانه نیست بلکه در رفتار خوب با همسر داشتن است با همکاران نیز همین طور".

ت: عادات و رفتارهای تغذیه ای

کارگران راننده در زمینه اختلالات اسکلتی و راههای مقابله با آن، شناخت بیماری کمردرد و راههای پیشگیری از آن، آگاه سازی کارگران در مورد خطرات برخورد با سرو صدای زیاد و استفاده از وسیله حفاظتی مناسب، آشنایی با خطرات حمل بار سنگین و حمل آن به صورت صحیح، آگاه سازی با انواع مواد شیمیایی و عوارض آن، افزایش آگاهی در زمینه عوارض مرتبط با کامپیوتر و راههای پیشگیری از آن، آشنایی با عوامل موثر بر مشکلات ریوی و راههای مقابله با آن، افزایش مهارت استفاده از وسایل ایمنی، آشنایی با خطرات مرتبط با شغل و چگونگی برخورد با آن، آشنایی با آلودگی های محیط کار و تشخیص آن، آگاهی در زمینه انواع گرد و خاک و برخورد با آن، آشنایی با خطرات محیط کار و راههای مقابله با آن ۱۵- آشنایی با ارگونومی صحیح کار با کامپیوتر، آشنایی با اسید ها و خطرات مرتبط با آن کارگر.

الف: بیماریهای شغلی: از نظر کارگران وسایل حفاظت فردی به عنوان وسیله ای مزاحم در حین کار محسوب می شود و برخی از آنها احساس خفگی و گرمی را از عوامل عدم استفاده می دانند. به طوریکه یکی از کارگران بیان داشت: "کارگران در زمستان استفاده از وسایل حفاظت فردی باز بهتر می توان تحمل کرد ولی در تابستان گرمی هوا باعث احساس خفگی و مزاحمت برای ما می شود."

و برخی نیز استفاده از وسایل حفاظتی را نشانه ضعف فرد می دانستند.

"به نظر من کسی که از وسایل حفاظت فردی استفاده می کند یا به دلیل ضعف خودش است و یا اینکه خیلی مواظب خودش است."

به آگاهی در زمینه نحوه استفاده از دهان شویه ها و موارد آن، شناخت تاثیر استرس بر پوسیدگی دندان بیماریهای دهان و دندان؛ به خصوص پوسیدگی و بیماریهای لثه از جمله شایع ترین بیماریهای مردم دنیا هستند از جمله موارد ایجاد آن عدم رعایت بهداشت دهان و دندان است.

یکی از دندانپزشک عنوان کرد "کارگر معدن هنوز نمی داند چگونه باید مسواک بزنه خیلی سریع مسواک می زنه این مسواک زدن هیچ منفعتی نداره مشکل دیگر انتخاب نوع مسواک که برخی فکر می کنند تا زمانی که یک مسواک خراب نشده می توان از آن استفاده کرد درحالیکه مدت زمانی که می توان استفاده کرد ۶ ماه است نه بیشتر مسواک انتخابی نیز بایستی شرایط خودش را داشته باشه"

از دیدگاه متخصصین بیشترین نیاز بهداشتی کارگران به ترتیب در حیطه بهداشت روان با ۱۷ کد؛ بیماریهای شغلی و حوادث و سوانح (۱۴ کد)؛ تغذیه (۷ کد) و بهداشت دهان و دندان (۵ کد) می باشد.

تجارب کارگران در مورد نیازهای بهداشتی: در تجربیات کارگران در مورد نیازهای بهداشتی، پنج درونمایه اصلی از متن استخراج شد که عبارتند از نیازها در حیطه بیماریهای شغلی ناشی از کار، حوادث و سوانح، بهداشت روان، عادات و رفتارهای تغذیه ای، بهداشت دهان و دندان در درونمایه اصلی بیماری شغلی ناشی از کار ۱۶ درونمایه فرعی مشخص گردید عبارتند از: نیاز به آگاهی در زمینه مزایای استفاده از وسایل حفاظت فردی، نیاز به تغییر نگرش در مورد وسایل حفاظت فردی، آشنایی

وسایل مال سلامتی شماست به جان خودتون اهمیت بدهید اگر ماسک می دهند برای گردو خاک است نه برای توی خونه دست بچه باشه بیشتر فرهنگ سازی بشه که کارگر به بدن خودش اهمیت بدهد."

ب: حوادث و سوانح

در درونمایه اصلی حوادث و سوانح ۷ درونمایه فرعی شناسایی شد که از آن جمله عبارتند از: نیاز به توانمندسازی کارگران در زمینه تصدی شغل مورد نظر، مهارت به کارگیری آموخته های خود در زمینه کمک های اولیه، آموزش کمک های اولیه، افزایش مهارت نسبت به دستگاهها و حوادث ناشی از آن، شناخت کمک های اولیه در زمینه مواجهه با فرد دیابتی، مهارت مرتبط با برخورد با موارد برق گرفتگی و آتش سوزی، چگونگی برخورد با موارد بحران و مدیریت بحران.

از نظر کارگران آنچه که باعث بروز حادثه می گردد نداشتن مهارت کار با دستگاه می باشد یکی از کارگران بیان نمود: "بعضی وقتها علت اینکه حادثه اتفاق می افته بدون اینکه بتوانیم با دستگاه کار کنیم می گویند بروید با دستگاه کار کنید بدون آموزش و دیدن مهارت باعث می شه که حادثه اتفاق بیفته."

پ: بهداشت روان

در درونمایه اصلی بهداشت روان ۱۶ درونمایه فرعی شناسایی شد که عبارتند از: شناخت استرس و راههای مقابله با آن، تغییر نگرش در زمینه استرس، آشنایی با افسردگی و راههای مقابله با آن، آگاهی در زمینه

از جمله مواردی دیگری که کارگران در بیماریهای شغلی بیان نمودند کمردردهای ناشی از رانندگی در ماشین های سنگین بود و شغل و همچنین آشنا نبودن به نحوه نشستن بر روی صندلی ماشین را از عوامل بروز کمردرد دانستند یکی از کارگران راننده بیان کرد. "من مبتلا به کمردرد شدم دکتر گفته به خاطر شغلته پشت ماشین سنگین نشستن باعث کمردرد شده یک کارگر فقط کار با ماشین را بلده ولی نمی دونه وقتی سوار ماشین شدی باید به فکر سلامتی خودش هم باشه درست بنشینه که باعث کمردرد نشه همیشه آدم جوان نیست بالاخره سن که بالا رفت درد و مندی سراغت میاید که خیلی دیر شده"

اما در مقابل برخی دیگر از کارگران، باور نادرستی در مورد عوامل ایجاد کننده کمردرد داشتند به طوریکه یکی از کارگران گفت: "من تنها در روز فقط ۵ تا ۶ بار بار سنگین بلند می کنم که مشکلی ایجاد نمی کند."

در این میان برخی از کارگران معتقد بودند که آموزش کار با وسایل ایمنی تنها از طریق تئوری فایده ای نداشته و باید آموزشها به صورت عملی انجام گردد: "به نظر بنده عمده ترین نیاز نیروهای شرکت نسبت به آموزش کار عملی است و فقط کلاس تئوری کافی نیست وقتی ما آشنا باشیم با وسایل ایمنی و کار با آن بهتر است."

و برخی نیز فرهنگ سازی در مورد استفاده درست از وسایل حفاظتی را راه حل مشکل دانستند یکی از کارگران بیان نمود: "به نظر بنده از لحاظ وسایل ایمنی به حد کافی در تمام قسمت ها هست و کلاس هم برای ما گذاشتند مشکل این است که فرهنگ سازی شود که این

فرزند پروری و مهارت برخورد با دیگران بود در این خصوص کارگری گفت: "اکنون بیشتر مشکل ما با بچه هامونه که نمی دانیم چگونه با آنها برخورد کنیم و تربیتشان کنیم و مهارت کافی را نداریم" و برخی دیگر نیز نیاز به داشتن مهارت با دیگران را مهم تر از بحث های دیگر دانستند کارگری بیان کرد: "در معدن برای ما کلاسهای متعددی گذاشتند به جز یک کلاس چگونه با هم صادق باشیم و برخورد مان چگونه باشد با زیر دست و مدیر بالا چگونه برخورد کنیم دنبال ضربه زدن به کسی نباشیم رفتارمان را چگونه بهتر کنیم"

ت: عادات و رفتارهای تغذیه ای:

در این درونمایه ۶ درونمایه فرعی قرار گرفت که عبارتند از: شناخت سبک زندگی سالم و تغذیه صحیح، آشنایی با رژیم های غذایی، مضرات استفاده از فست فودها، آشنایی با نحوه تهیه فست فودها، آگاهی در زمینه مقدار مورد نیاز بدن به میوه و سبزیجات، نحوه شستن سبزیها و ضد عفونی کردن آن.

ث: بهداشت دهان و دندان: در درونمایه بهداشت دهان و دندان ۵ درونمایه فرعی مشخص گردید از آن جمله: آگاهی در زمینه نحوه مسواک زدن، آگاهی چگونه استفاده از نخ دندان، آگاهی عوامل موثر در خونریزی از لثه، پوسیدگیهای دندان و عوامل موثر بر آن، بیماریهای دهان و دندان از دیدگاه کارگران بیشترین نیاز بهداشتی به ترتیب در حیطه یارهای شغلی (۱۶ کد)؛ بهداشت روان با ۱۶ کد؛ حوادث و سوانح (۷ کد)؛ تغذیه (۶ کد) و بهداشت دهان و دندان (۵ کد) می باشد.

چگونگی بروز ناراحتی، راههای شاد زیستن و حل مساله، راههای مقابله با افکار منفی، چگونگی برخورد با فرزندان و تربیت آنها، برخورد با همکار و اصلاح در برقراری ارتباط، افزایش آگاهی در زمینه چگونگی با همسر و دیگران، راههای رسیدن به موفقیت در زندگی، مهارت برخورد با مدیران، مهارت چگونگی برخورد با دیگران، مهارت مقابله با اضطراب، مهارت چگونگی تعادل در محیط کار و محیط خانه، چگونگی نحوه برخورد مسئولین با زیر دستان، آگاهی بیشتر جامعه در زمینه معدن و سختی کار آن

برخی از کارگران استرس را یکی از مشکلات خود برشمردند یکی از کارگران گفت: "ما نیروی رسمی نیستیم همیشه در ترس و استرسیم که یکدفعه می گن قرارداد با شما نمی بندیم دیگر نیاید سرکار تا خبرنگاران بدیم"

ولی برخی دیگر از کارگران شغل خود را عامل استرس معرفی نمودند یکی از آنها گفت: "وقتی با وسایلی کار کنیم که یک لحظه غافل شویم ممکن است حادثه جبران ناپذیری رخ بدهد استرس در ما بیشتر می شود"

در مقابل نیز برخی دیگر درمان استرس را در بی خیالی دانستند کارگری بیان کرد: "به نظر من بی خیالی بهترین درمان استرسه وقتی آدم بی خیالی باشی هیچ مشکلی برایت پیش نیاید اما اگر بی خیال نباشی و همش فکر کنی بیشتر برایت غصه پیش میاد و استرست بیشتر میشه"

در زمینه بهداشت روان بعد دیگری که کارگران به آن توجه نمودند مربوط به مهارت ارتباطی از جمله مهارت

پس از پایان مصاحبه جهت اولویت بندی، از طریق جدول
اسمی و جدول ماتریکس نیازها اولویت بندی شد. سپس
جهت تدوین برنامه آموزشی، با حضور
متخصصین بهداشتی و در نظر گرفتن نظرات کارگران از
طریق بارش افکار عناوین آموزشی انتخاب گردید که
عبارتند از:

جدول ۱: خلاصه اولویت های اصلی درونمایه های نیازهای بهداشتی کارگران از دیدگاه کارگران و متخصصین بهداشتی

درونمایه اصلی	اولویتهای کارگران	اولویت های متخصصین
بیماریهای شغلی	۱- شناخت بیماری کمردرد و راههای پیشگیری از آن ۲- آگاه سازی کارگران در مورد خطرات برخورد با سرو صدای زیاد و استفاده از وسیله حفاظتی مناسب ۳- آشنایی با خطرات حمل بار سنگین و حمل آن به صورت صحیح ۴- آشنایی با خطرات مرتبط با شغل و چگونگی برخورد با آن ۵- آشنایی با آلودگی های محیط کار و تشخیص آن	۱- شناخت اهمیت بیماری های شغلی در کارگران ۲- آشنایی با عوامل زیان آور محیط کار و راههای مقابله با آن ۳- آگاهی در مورد عواقب عدم استفاده از وسایل حفاظت فردی ۴- کسب مهارت در مورد انجام وضعیتهای صحیح ارگونومی ۵- آشنایی با انواع وسایل حفاظت فردی و کارایی آن
سوانح و حوادث	۱- چگونگی برخورد با موارد بحران و مدیریت بحران ۲- توانمندسازی کارگران در زمینه تصدی شغل مورد نظر ۳- مهارت به کارگیری آموخته های خود در زمینه کمک های اولیه ۴- آموزش کمک های اولیه ۵- مهارت نسبت به دستگاهها و حوادث ناشی از آن	۱- شناخت حوادث شغلی و عوامل موثر در بروز آن ۲- توانمندسازی کارگران در زمینه انجام کمک های اولیه امداد و نجات ۳- آگاهی در زمینه برخورد با موارد اورژانسی ۴- شناخت درمورد اهمیت شبه حوادث ها و گزارش آن ۵- کسب مهارت چگونگی کار با دستگاه جهت کارگران جدید الورد
بهداشت روان	۱- شناخت استرس و راههای مقابله با آن ۲- راههای شاد زیستن و حل مساله ۳- چگونگی برخورد با فرزندان و تربیت آنها ۴- افزایش آگاهی در زمینه چگونگی رفتار با همسر و دیگران ۵- مهارت مقابله با اضطراب	۱- آگاهی در زمینه استرس های شغلی و راههای مقابله با آن ۲- عوامل موثر بر ایجاد اعتیاد و انواع مواد اعتیاد آور ۳- آموزش مهارتهای ارتباط با همکار؛ زبردست و مدیران ۴- آموزش در زمینه مهارت فرزند پروری ۵- ایجاد احساس مسئولیت در قبال وظایف خود
عادات و رفتارهای تغذیه ای	۱- شناخت سبک زندگی سالم و تغذیه صحیح ۲- آشنایی با نحوه تهیه فست فودها ۳- مضرات استفاده از فست فودها ۴- آشنایی با رژیم های غذایی ۵- آگاهی در زمینه مقدار مورد نیاز بدن به میوه و سبزیجات	۱- شناخت عادات غذایی غلط و اصلاح آن ۲- شناخت تفاوت بین مواد غذایی آسیب زاومواد غذایی سالم ۳- شناخت استانداردها ۴- آگاهی در زمینه مصرف چربی و مضرات آن ۵- آگاهی در زمینه عوارض مصرف نمک و اصلاح باور غلط
بهداشت دهان و دندان	۱- نحوه مسواک زدن ۲- چگونگی استفاده از نخ دندان ۳- عوامل موثر در خونریزی از لثه ۴- پوسیدگیهای دندان و عوامل موثر بر آن ۵- بیماریهای دهان و دندان	۱- آموزش در زمینه نحوه مسواک زدن و انتخاب مسواک ۲- نحوه استفاده از نخ دندان ۳- شناخت مواد پوسیدگی زا در محیط کار و زندگی ۴- آگاهی در زمینه نحوه استفاده از دهانشویه ها و موارد استفاده از آن ۵- شناخت تاثیر استرس بر پوسیدگی دندان

که ما در این تحقیق سنجش نیاز از دیدگاه متخصصین و کارگران که منعکس کننده تجارب و تصوراتی است که طی سالها به دست آمده اند در نظر گرفته ایم و هدف ما از این تحقیق بررسی تجارب متخصصین و کارگران و تفاوت‌های آن می باشد البته در دیدگاه کارگران نگرش و عملکرد هر چند نادرست کارگران نیز در نظر گرفته شده است.

بحث پیرامون بیماریهای شغلی

در این مطالعه که با هدف تعیین نیازهای بهداشتی با درونمایه بیماری های شغلی صورت گرفت نشان داد علاوه بر تفاوت ها و شباهت هایی که بین دیدگاه وجود داشت ولی کارگران با توجه به عدم شناخت نسبت به این بیماریها به صورتی که متخصصین نیاز را احساس کردند توجهی به مقوله بیماریهای شغلی نداشتند به طوریکه برخی از کارگران سلامت بدن خود را منوط به مرد بودن و داشتن بنیه قوی می دانستند و برخی دیگر نیز به اینکه مشغله فکری زیاد باعث عدم توجه به بحث سلامت شده است این گروه از کارگران به خاطر نحوه تفکری که داشتند و اینکه بیشترین دغدغه فکریشان کار که آن را از دست ندهد بحث سلامت را یک مقوله جداتصور کرده و آن را بی اهمیت دانستند.

در طی بحث های صورت گرفته برخی دیگر از کارگران باورها و نگرشهایی غلط در زمینه بیماریهای شغلی و استفا ده از وسایل حفاظت فردی مطرح نمودند که وضعیت موجود را نشان می داد حتی آنها هیچ گونه نیازی در مورد آموزش این مسائل احساس نمی کردند ولی برخی دیگر

۱- آشنایی با اثرات و بیماریهای ناشی از عوامل فیزیکی زیان آور محیط کار از قبیل (ارتعاش؛ سندروم دست سفید؛ سروصدای قابل درمان شغلی.....) و راههای پیشگیری از آنها ۲- توانایی مدیریت استرس (مقابله با فشارهای روانی محیط کار و کنترل آنها) ۳- توانایی برقراری ارتباطات انسانی در محیط کار و اجتماع ۴- آشنایی با مفهوم ارگونومی و وضعیتهای صحیح ارگونومی (از جمله بلند کردن اجسام؛ نشستن، ایستادن.. ۵- عوامل موثر بر ایجاد اعتیاد، پیشگیری و درمان ۶- توانمندسازی در کارگران در زمینه انجام کمک های اولیه امداد و نجات

بحث و نتیجه گیری

برنامه ریزان هر سیستمی؛ ناگزیرند برای تدوین برنامه ها و طرح های خویش، دلایل قانع کننده ای داشته باشند. بنابراین کلیه تصمیمات در خصوص تدارک اهداف، محتوای برنامه ها و استفاده موثر از سایر منابع و امکانات محدود، تابعی از مطالعات نیازسنجی است با تشخیص نیازها قبل از انتخاب هر نوع راه حل می توان بر میزان کارایی و اثر بخشی برنامه ها در سیستم بهداشت و درمان افزود و با انجام اقدامات درست؛ اعتماد و اثربخشی و اخلاقی بودن آنچه انجام می شود بیشتر خواهد شد یافته های این تحقیق نشان داد که برای شناسایی نیازهای بهداشتی کارگران مفهوم نیاز را به عنوان فاصله بین وضع موجود (یعنی باور ها؛ نگرش ها و عملکردها) و مطلوب یعنی آنچه که متخصصین در نظر گرفته اند و یا یک نوع برداشت ترکیبی در نظر گرفت (۱۲).

واز دیدگاه کارگران آنچه که مورد نیاز آنها می باشد مسائل مربوط به ارگونومی دارای اهمیت بیشتری بود به طوریکه شناخت کمردرد و راههای پیشگیری از آن را به عنوان نیاز خود مطرح نمودند و علت احساس نیاز آن به دلیل شیوع کمردرد و زانودرد بود که باعث شد کارگران نیاز مربوط به وضعیت های صحیح ارگونومی را احساس نمایند.

اختلال های اسکلتی - عضلانی مرتبط با کار عمده ترین عامل از دست رفتن زمان کار، افزایش هزینه ها و آسیب های انسانی و یکی از بزرگترین معطل های بهداشت حرفه ای است.

نتایج مطالعه محمدی بر روی کارگران نشان داد آموزش می تواند تغییراتی در حالتهای بدنی مانند حالت تنه، گردن و پاها ایجاد کند که می تواند بیانگر قابلیت کنترل و تغییر این عوامل خطر به وسیله کارگران باشد لویس و همکاران نیز نشان دادند که انواع و شدت آسیب های اسکلتی - عضلانی را می توان از طریق مداخله ارگونومی کاهش داد (۱۴).

مطالعه ای که توسط جزء مظفری انجام شد نشان داد ۱۰۰ درصد واحدهای مورد پژوهش در پیشگیری از بیماریها و حوادث شغلی نیاز به آموزش را در خود احساس می کردند . ۸۸/۹٪ از رفتگاران در پیشگیری از بیماریها و حوادث شغلی عملکرد ضعیف داشتند که با نتایج این تحقیق که یکی از نیازهای مورد تاکید متخصصین بهداشتی بر لزوم آموزش در مورد بیماریهای شغلی است هم خوانی دارد (۱۵).

از کارگران که توجه بیشتری به بحث سلامت و نقش حفاظت فردی در برابر بیماری های شغلی داشتند اهمیت استفاده از وسایل حفاظتی را به خوبی درک می کردند.

از نظر متخصصین بهداشتی آنچه که باعث بروز بیماریهای شغلی می شود عدم استفاده از وسایل حفاظت فردی است متخصصین عدم استفاده و یا استفاده نادرست از وسایل به دلایلی از جمله (۱) عدم شناخت نسبت به بیماریهای شغلی (۲) بی فایده دانستن وسایل حفاظت فردی (۳) مزاحمت در حین کار که باعث به وجود آمدن نگرش منفی جهت استفاده از وسایل حفاظت فردی شده است .

در برخی موارد نیز موانعی از جمله اموالی دانستن وسایل عدم توجه به توصیه های پزشک، شناخت ناکافی نسبت به عواقب عدم استفاده از وسایل حفاظت فردی موجب بروز بیماریهای شغلی شده است بنابراین از دیدگاه متخصصین بهداشتی مهمترین نیاز کارگران در زمینه بیماریهای شغلی را شناخت عوامل زیان آور محیط کار و راههای مقابله با آن دانستند. در مقابل دیدگاه کارگران عدم استفاده از وسایل حفاظت فردی به دلیل وجود باورهای غلط در مورد استفاده کنندگان از وسایل و یا اطلاع نادرست از وسایل صورت می گیرد به طوریکه استفاده از وسایل حفاظت فردی نشانه ضعف استفاده کنندگان از وسایل حفاظت فردی می دانستند و یا گرمی هوا و یا استفاده از وسایل جایگزین، مدت زمان کم مواجهه با سروصدا را جهت عدم استفاده از وسایل رامطرح نمودند .

اولیه، آموزش کمک های اولیه، چگونگی برخورد با موارد بحران و مدیریت بحران را دارای اهمیت دانستند. البته تشابه دیدگاه هر دو گروه در این مورد مشاهده می شود از آن جمله می توان، توانمند سازی کارگران و به کارگیری مهارت های آموخته شده را نام برد هر دو گروه معتقد بودند که مهارت کارگران و به کارگیری آن می تواند از حادثه های جبران ناپذیر جلوگیری نماید.

البته تفاوتی که در دو دیدگاه مشاهده گردید اولویت بندی علل حادثه بود به طوریکه از دیدگاه متخصصین شناخت حوادث شغلی می تواند از بروز حادثه پیشگیری کند ولی از دیدگاه کارگران مهارت به کارگیری آموخته ها در اولویت قرار گرفت.

از دیدگاه متخصصین آنچه که باعث بروز حادثه در کارگران می شود بی دقتی، عدم توجه به عواقب کار؛ خستگی زیاد، شناخت ناکافی از محیط کار و خطرات محیطی، نگرش منفی نسبت به استفاده از وسایل محافظتی که این عوامل باعث بروز حادثه در معدن می گردد همانطور که در مطالعه ملک نشان داد شایع ترین نوع آسیب وارده به کارگران معادن؛ انواع ضرب دیدگی، کوفتگی، پیچ خوردگی بدون در نظر گرفتن اینکه منجر به شکستگی یا نقایص دیگر شده باشد بوده است (۱۸). مطالعه Loomis و همکارانش نیز همانند این نتایج بر بروز بیشتر نحوه حوادث به صورت ضرب دیدگی تاکید کرده اند از آنجا که بخش عمده این حوادث قابل پیشگیری می باشند (۱۹).

مطالعه گسی نتایج نشان داد بیماریهای تنفسی-ریوی، افزایش شناخت تاثیر سرو صدا بر روی شنوایی کارگران، شرایط قلبی و اسکلتی عضلانی از جمله مشکلات ارتوپدی و تروما تکراری شرایط پوست از قبیل راش؛ سرطان، شرایط سلامت روانی ناشی از استرس اثرات نوبت کاری سلامتی به عنوان نیازهای کارگران بیان گردید (۱۶).

مطالعه گسی نتایج نشان داد بیماریهای تنفسی-ریوی، افزایش شناخت تاثیر سرو صدا بر روی شنوایی کارگران؛ شرایط قلبی و اسکلتی عضلانی از جمله مشکلات ارتوپدی و تروما تکراری شرایط پوست از قبیل "trona راش" سرطان، شرایط سلامت روانی ناشی از استرس اثرات نوبت کاری سلامتی به عنوان نیازهای کارگران بیان گردید (۱۷).

بحث پیرامون حوادث و سوانح

حوادث شغلی و بیماریهای ناشی از کار از جمله پیامدهای نامطلوبی هستند که با گسترش صنایع و فناوریهای مدرن، زندگی انسان و به ویژه شاغلین را مورد تهدید قرار داده اند به طوری که تخمین زده می شود سالانه حدود صد میلیون آسیب شغلی در سراسر جهان اتفاق می افتد.

شناخت حوادث شغلی و عوامل موثر در بروز آن، توانمندسازی کارگران در زمینه انجام کمک های اولیه، امداد و نجات؛ مهارت به کارگیری آموخته های خود در زمینه کمک های اولیه از دیدگاه متخصصین جزء نیازهای کارگران می باشد همچنین کارگران نیز مهارت به کارگیری آموخته های خود در زمینه کمک های

ایجاد شرایط برای بهبود کیفیت زندگی و کاهش استرس را به خوبی آشکار می کند (۲۱).

در زمینه علل استرس، نتایج مطالعات بیانگر وجود رابطه معنی دار قوی بین این پدیده و محیط کار، مشکلات اقتصادی، شرایط شغلی و نیز مشکلات فرزندان و فامیل بوده است.

در مطالعه ما متخصصین بهداشتی و کارگران دارای یک دیدگاه مشترک در این زمینه بودند آنها آموزش و شناخت استرس های شغلی و راههای مقابله با آن را از مهمترین اولویتها در حیطه بهداشت روان دانستند نتایج این بررسی حاکی از بودن شیوع اختلال روانی در بین کارگران داشت.

البته مطالعه نوربالا و همکاران ۲۱ درصد از کل جامعه ایرانی به نوعی اختلال روانی مبتلا هستند (۲۲). آرتاکوز و همکاران نشان داده اند که با شرایط کاری مناسبی از نظر پایداری شغلی و یا محیط کار ندارند (۲۳). و به گزارش کیم و همکاران کارگران به ویژه کارگران با شرایط کاری غیراستاندارد وضعیت سلامت روانی نامطلوبتری نسبت به افراد دارای شغل های دائمی و تمام وقت دارند (۲۴).

در مطالعه لحمی مشخص شد شیوع استرس در گروههای مطلقه ها، شبکاران، کارگران دوره ای، کارگران دوشغله و کارگران غیر بومی بیشتر است، شیفیت کاری، نگرانی محلی، حمایت سرپرست، رابطه با همکاران، استفاده از دانسته ها در کار، مشکل فیزیکی و فکری در کار، رضایت

لذا برنامه های پیشگیری از وقوع حوادث همچون استفاده از وسایل حفاظت فیزیکی می توانند در کاهش حوادث حین کار و مرگ و میر ناشی از آن موثر باشند همچنین انجام مستمر بازرسی ایمنی توسط کمیته حفاظت فنی معدن در شناخت خطرات و پیشگیری از حوادث بسیار موثر می باشد آموزش، رعایت نکات ایمنی محیط کار، نظارت دقیق کارفرمایان، ترکیب کارگران کم تجربه و با تجربه در محیط کاری، اصلاح نظام اقتصادی و پرداخت حقوق مکفی و عادلانه، بهبود سطح سلامت روانی جامعه کارگری و وجود مرکزی که بر همه حوادث در کارگاهها و کارخانه ها به ویژه معادن نظارت داشته باشد اصولی هستند که می توانند آمار بروز حوادث را کاهش دهند (۱۸).

بحث پیرامون بهداشت روان کارگران: استرس شغلی امروزه یکی از پدیده های مهم در زندگی اجتماعی و تهدیدی جدی برای سلامتی نیروی کار در جهان می باشد به طوری که سازمان بین المللی کار (Interntiol labour organization=ILO) به صراحت اظهار می دارد که شناخته شده ترین پدیده ای که سلامتی کارگران را تهدید می کند استرس شغلی می باشد (۲۰). در مطالعه لطفی زاده که روی کارگران ذوب آهن انجام داد نشان داد که بیش از نیمی از کارکنان ذوب آهن از استرس رنج می برند و در مقایسه با سایر کشورهای صنعتی این کارکنان شیوع بسیار بالاتری از استرس را نشان داده اند که نتایج ضرورت برنامه ریزی مناسب در محل کار و

شغلی و زندگی، تعداد ساعات کار، اعتیاد به دارو و الکل یا دخانیات در شیوع استرس موثرند (۲۵).

در این مطالعه، متخصصین بهداشتی علل به وجود آمدن استرس را شرایط شغلی فرد دانستند ولی نظر کارگران بیشتر بر روی عدم امنیت شغلی و فشار کاری زیاد، متمرکز بود و برخی نیز بی خیالی را درمان آن دانستند (۲۵).

با توجه به خطرات ناشی از استرس شغلی و خسارت‌های متفاوت ناشی از آن که متوجه سازمان زیربط و جامعه می‌گردد از یکسو و نیز قابل حل بودن مسائل و مشکلات اقتصادی و امکان بهبود شرایط شغلی و محیط کار از سوی دیگر توجه مسئولین متوجه این موضوعات گردیده و برنامه ریزی لازم را جهت بهبود این شرایط و کاهش میزان استرس مبذول دارند.

اما در دومین اولویت تعیین شده توسط هر دو گروه اختلاف فاحشی وجود دارد به طوری که متخصصین بهداشتی اعتیاد کارگران را نیز بسیار مهم دانستند در حالی که کارگران توجهی به این مقوله نداشته و به دنبال راه‌های حل مسائل و مشکلات و مهارت‌های مربوط به تربیت فرزند بودند.

پالانک می‌نویسد: برای آنکه رفتارهای بهداشتی به وجود آید؛ ترکیبی از عوامل نگرشی؛ اصلاح کننده و انگیزه برای عملکرد مورد نیاز است که علت پایین بودن عملکرد احتمالا آموزش پایین، عدم وجود امکانات و عدم

راهنمایی مناسب می باشد به نظر می رسد رفتار نامناسب کارگران در زمینه استعمال سیگار احتمالا نتیجه عدم تبلیغات گسترده و آموزش و رابطه سیگار با بیماری های شغلی باشد (۲۶).

این مطالعه به معرفی نیازهای آموزشی کارگران در دو اولویت بندی نیازها به تفکیک هر حیطه پرداخت که با توجه به نتایج پژوهش پیشنهادات ذیل می تواند در برنامه ریزی آموزشی و بهداشتی مورد استفاده قرار گیرد.

بر ضرورت و اهمیت نیازسنجی به عنوان اولین و نخستین گام در برنامه ریزی سیستم بهداشت و درمان جهت کارگران تاکید شود.

در حیطه بهداشت روان که تاکید هر دو گروه بر مباحث مربوط به استرس های شغلی است لازم است مراکز مشاوره جهت کارگران با هدف کاهش استرس شغلی صورت گیرد.

تضاد منافع

نویسندگان این مقاله اعلام می دارند که هیچ گونه تضاد منافی وجود ندارد.

تقدیر و تشکر

در پایان بر خود لازم می دانیم از کارکنان شبکه بهداشت و درمان و مسئولین و کارگران شرکت سنگ آهن مرکزی ایران - بافق به خاطر همکاری ایشان؛ تشکر و قدردانی نمایم.

References

- 1-Zamani L. Studying the educational needs of people in the region Tehran City, Journal Municipalities. 2010,11(99): 89, 83.[Persian]
- 2-Zayeri S, Asgharzadeh S. khosnevees S, Mohammadi M, Holakouee K. identify and prioritize community needs problems based on assessment of neighborhood Azerbaijan, Tehran. Journal of Public Health and Institute of Health Research.2011;9(2): 69 -78.[Persian]
- 3-Khosravi A, Spydarkysh M, Khalili M, Ghofrani M, ashrafi E, Sharifi N,et al. contrasts community to identify and determine the volume of health-related problems. Journal of Science and Health 2013 ;8(1):42 .[Persian]
- 4-Fathi Vajargah K. Educational Need Assessment: Models and Techniques. 3rd ed.Tehran. Abeeze publication; 2005. [Persian]
- 5- Khorasani A, Hasanzadeh barane kord S. Educational Needs Assessment Strategies and Strategies,2.tehran. Iranian Research and Training Center,2008:126
- 6- Shamsaei F, elhami F, Ghaleiha A. assess the mental health needs of people Hamadan. Journal of Medical Sciences Lorestan 2013, 11(4): 108-110.[Persian]
- 7- Imani A, Imani E. review the training needs of care self-martyr Mohammad Abbas in 90 patients with coronary heart disease hospitalization, preventive care, Journal of Nursing and Midwifery2010,3(1):5. [Persian]
- 8-Malek Afzali H F,Bahrain S, Alaeddin F, frozen A. priorities for health systems based assessment and stakeholder involvement in the Islamic Republic of Iran. Hakim Research Journal 2007,10(1):15-17 .[Persian]
- 9-Amidi M, Heidarnia A, Ghofranipour F, Shafiee A.review Effect of theory-based intervention Brartqa `worker safety behavior Drshrkt Esfahan Steel Company, Isfahan Medical School2009,27(102):798-802 .[Persian]
- 10-Sadeghian F, Bagheri H , Montazeri A. the quality of coal workers; quarterly monitoring 2009,10(1):55-62.[Persian]
- 11-HajBagheri M, Parvisi S, Salsali M.Qualitative research methods.1.Vazere.2001:15
- 12-Yarmohammadian M, Bahrami S, Forughi A. appropriate patterns of organizational needs assessment to measure the health of employees working in the province networking, Journal quarterly monitoring2004,3(3):227-237.[Persian]

- 13-Bureau of labor statistics. Workplace injuries and illnesses in 2002.(USDL Publication).Washington DC,2003.Available at:<http://bls.gov>.Accessed in:2006 Oct
- 14- Mohammadi A , Heidarnia A, niknami SH, Safari Variani A, Varmzyar S. the effect of education on awareness, attitudes and behaviors ergonomics workers; Journal of Qazvin University of Medical Sciences, the fourteenth year2009,14(1):34-37.[Persian]
- 15- Mozaffari F, Mehrdad N. component of sweepers Zanjan educational needs and occupational disease prevention in 83 years .[Persian]
- 16-Ms. Gay Woodhouse‘The Health Care Needs Assessment of Wyoming Miners‘Final Report State of Wyoming, Attorney General’s OfficeNovember 13, 2000
- 17-Leigh J, Macaskill P, Kuosma E, Mandryk J. Global burden of disease and injury due to occupational factors. *Epidemiology* 1999; 10: 626-631.
- 18- Malek M, Mohamadi S, Aghili M, Atar chi M, Rahimpor F, Alizadeh S. Evaluation of work-related accidents in Iranian miners. *Journal of Medicine work*2012; 3(1) : 28-33.[Persian]
- 19- Loomis DP, Richardson DB, Wolf SH, Runyan CW, Butts JD. Fatal Occupational Injuries in a Southern State. *Am J Epidemiol* 1997; 145: 1089-1099.
- 20- .National Institute for Occupational Safety and Health. Exposure to stress. Occupational hazards in hospitals, DHHS. Centers for disease control and prevention. [Internet]. 2008 [cited 30 Oct 2011] available at: <http://www.cdc.gov/NIOSH/>
- 21- Lotfi Zadeh, M. Lotfi Zadeh, Noor Hsym I. job stress and its related factors in employee ESCO, *Journal of Medical Sciences*2011,5(13) : 37-45.[Persian]
- 22- Noorbala AA, Bagheri Yazdi SA, Asadi Lari M, Mahdavi M. Mental Health Status of Individuals Fifteen Years and Older in Tehran-Iran (2009). *Journal Iranian of Psychiatry and Clinical Psychology* 2011,16(4):479-483
.[Persian]
- 23- Artazcoz LL, Borrell C, Benach J, Cortès I, Rohlfs I. Women, family demands and health: the importance of employment status and socio-economic position. *Social Science & Medicine*. 2004,59(2):263
- 24- Kim IH, Muntaner C, Khang YH, Paek D, Cho SI. The relationship between nonstandard working and mental health in a representative sample of the South Korean population. *Social Science & Medicine*. 2006;63(3):566-74

- 25- Lahme M, Senobari S. Review prevalence of mental stress in the workers underground mines and its relationship to physical harmful factors at work in East Azarbaijan. <http://ganj.irandoc.ac.ir/articles/109219>
- 26- Emami Meibodi R, Mazloomy S, Baghianimoghadam M. examines the relationship between attitudes and behavior gets tile workers in the prevention of respiratory disease on health belief model, Journal sunrise health2006,5(1,2):61-66.[Persian]